บทที่ 3
อุปกรณ์และวิธีการทดลอง

ในการทดลอง ต่อไปนี้ จะทำการทดลองเพื่อตรวจสอบ คุณสมบัติของโลหะแบบแผ่น เพื่อหาเทคนิควิธีในการเลือกโลหะที่จะใช้ในงานอุตสาหกรรม ซึ่ง ได้ทำการทดลอง ดังต่อไปนี้

1. การวัดหาค่าสภาพการนำไฟฟ้า
2. การทดสอบความแข็งของโลหะ
3. การวัดแรงดึง
4. การขัดเพื่อดูพื้นผิวและ การวิเคราะห์หาองค์ประกอบภายใน

3. 1. การวัดหาสภาพการนำไฟฟ้า

การออกแบบอุปกรณ์เพื่อใช้ในการทดลองวัดค่าสภาพต้านทานไฟฟ้าของโลหะแบบแผ่น จะต้องพิจารณาเงื่อนไข ดังนี้

1. สามารถนำไปวัดค่าสภาพความต้านทานไฟฟ้าของโลหะแบบแผ่นที่มีขนาดต่าง ๆ ได้ถูกต้อง ในช่วงอุณหภูมิห้องปกติ
2. นำค่าความต้านทานไฟฟ้าของโลหะไปเป็นค่าเพื่อใช้ในการตรวจสอบโลหะ
3. สร้างเครื่องมือในการตรวจสอบโลหะแบบแผ่น โดยอาศัยผลของค่าความต้านทานไฟฟ้าของโลหะที่วัดได้ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ว่าเหล็กที่เหมาะสมในงานเจาะควรมีค่าสภาพต้านทานเป็นอย่างไร
4. เครื่องมือใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง ประหยัดเงินและเวลา และมีขนาดกะทัดรัดเหมาะสมกับแผ่นโลหะที่ต้องการวัด

ในการสร้างเครื่องมือสำหรับตรวจสอบแผ่นโลหะ ซึ่งอาศัยคุณสมบัติทางไฟฟ้า ซึ่งต้องการทราบค่าความต้านทานไฟฟ้าของโลหะ การที่จะวัดค่าความต้านทานไฟฟ้าของโลหะไม่สามารถใช้โอห์มมิเตอร์แบบธรรมดาวัดได้ จึงต้องอาศัยวิธีการวัดค่าสภาพความต้านทานแบบ 4 จุด ในการวัดค่าสภาพต้านทานไฟฟ้า สภาพความต้านทานที่วัดได้จะขึ้นกับรูปทรงทางเรขาคณิตของแผ่นโลหะ เครื่องมือที่วัดหาค่าดังกล่าวจะประกอบด้วยหัววัดและฐานวัดสภาพต้านทานไฟฟ้า ซึ่งหัววัดทำจากเหล็ก และฐานวัดทำจากไม้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.1.1 อุปกรณ์ที่ใช้วัดค่าสภาพต้านทานไฟฟ้าของแผ่นโลหะ

เพื่อให้ได้อุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อการวัดค่าสภาพต้านทานไฟฟ้าที่สอดคล้องกับเงื่อนไขที่กล่าวมา เทคนิควิธีการวัด คือ การวัดค่าสภาพความต้านทานไฟฟ้าแบบ 4 จุด ซึ่งอุปกรณ์ดังกล่าวมีส่วนประกอบคือ

หัววัด (Probe head)

หัววัดที่ใช้เป็นแบบ 4 ขา เรียงในแนวเดียวกัน โดยมีระยะห่างระหว่างขาที่เรียงกันแต่ละอันเท่า ๆ กัน โดยที่ออกแบบไว้มีค่า 20 เซนติเมตร ซึ่งจะทำให้ค่า $2\pi S$ มีค่าเท่ากับ หนึ่งหน่วย และค่า $\rho = \frac{V}{I}$ หรือค่าความต้านทาน ซึ่งค่าดังกล่าวนี้จะสะดวกในการคำนวณ สำหรับหัววัดที่ออกแบบในการทดลองนี้ ทำด้วยเหล็ก ที่มีขนาดความยาว 7 เซนติเมตร ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5 มิลลิเมตร และติดสปริงที่มีขนาดกับขา ส่วนฐานวัด ทำด้วยไม้ซึ่งมีความกว้าง 30 เซนติเมตร ยาว 70 เซนติเมตร และหนา 2 เซนติเมตร สำหรับแผ่นไม้ เจารูให้มีระยะห่างกัน 20 เซนติเมตร เท่า ๆ กัน เพื่อสามารถที่จะสอดขาวัดซึ่งทำจากโลหะได้ ดังแสดงในรูป

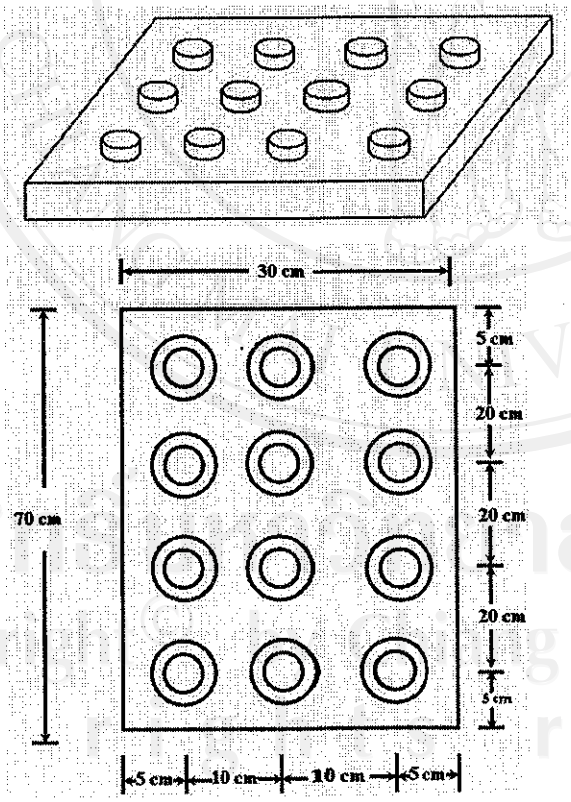

รูป 3.1 แสดงฐานของหัววัดค่าความต้านทานไฟฟ้าแบบสี่จุด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

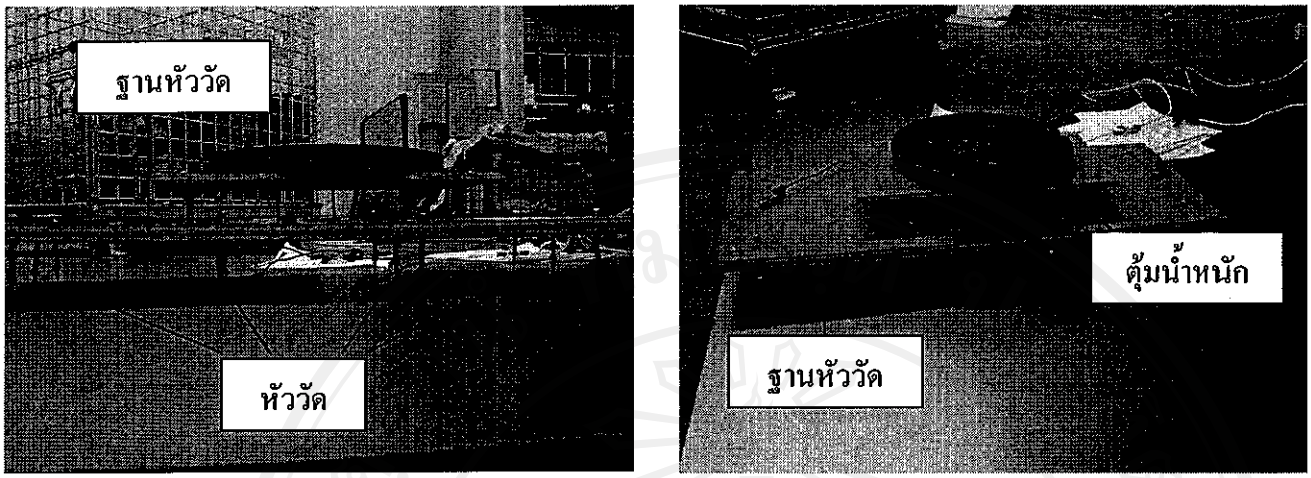

รูป 3.2 หัววัดที่สร้างขึ้นเองพร้อมกับประกอบบนฐานวัด

รายละเอียดของเครื่องมือวัดสภาพต้านทานไฟฟ้าของแผ่นโลหะ

1. D.C. Power Supply ที่ปรับกระแสได้ขนาด 0 – 18 แอมแปร์ รุ่น TTi TSX 1820P จำนวน 1 เครื่อง
2. Digital Volt meter ขนาด 6 ตำแหน่ง ของบริษัท KEITHLEY 196 System DDM จำนวน 1 เครื่อง
3. สายไฟ พร้อมปากคีบ จำนวน 6 เส้น
4. หัววัด Four Point Probe ที่มีระยะห่างระหว่างจุดสัมผัส เท่ากับ 20 เซนติเมตร

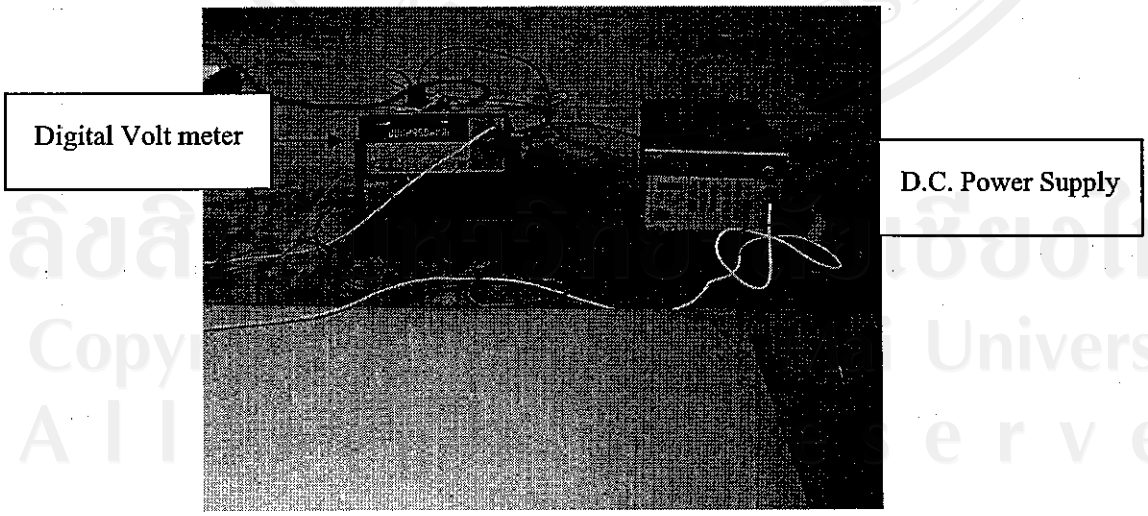

รูป 3.3 แสดง D.C. Power Supply และ Digital Volt meter

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.1.2 วงจรวัดค่าความต้านทานไฟฟ้าโดยวิธีวัดแบบ 4 จุด (Measuring Circuit)

วงจรทางไฟฟ้าที่ใช้วัดค่าความต้านทานไฟฟ้าของแผ่นโลหะ จะแสดงดังรูป ซึ่งประกอบด้วย เครื่องจ่ายไฟฟ้ากระแสตรง ปรับค่าได้ ตั้งแต่ 0 – 18 โวลต์ จ่ายกระแสสูงสุด 20 แอมแปร์ สำหรับการวัดความต่างศักย์ตกคร่อม probe คู่ใน ใช้ Digital Multimeter ที่วัดได้ระเอียดถึง 10^{-6} โวลต์

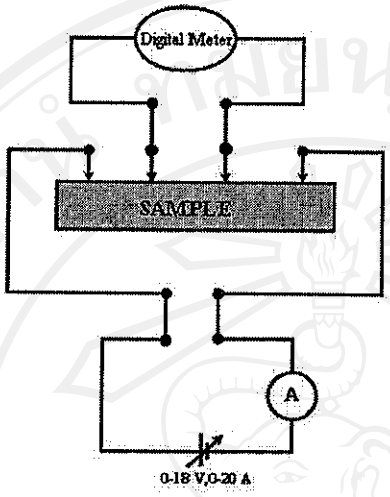

รูป 3.4 แสดง วงจรการวัดแบบสี่จุด

3.2 วิธีการทดลอง

ออกแบบอุปกรณ์สำหรับ วัดหาค่าสภาพต้านทานไฟฟ้าของโลหะแบบ 4 จุด

นำอุปกรณ์ที่วัด ไปวัดหาค่าสภาพความต้านทานไฟฟ้าของโลหะ โดยมีการทดลองกับโลหะ ทั้ง 3 ประเภท คือ UCC , PREMIUM , NHK ที่มีความหนา 1.2 มิลลิเมตร และ 1.6 มิลลิเมตร

วิธีวัดหาค่าสภาพต้านทานไฟฟ้าของโลหะ มีขั้นตอนดังนี้

1. นำโลหะแบบแผ่นที่ต้องการศึกษาไปวางบนแผ่นไม้ ใช้แอลกอฮอล์เช็ดน้ำมันที่เคลือบที่ผิวด้านที่จะทำการวัดออกให้หมด

2. นำโลหะแบบแผ่นมาวัดหาค่าสภาพต้านทานไฟฟ้า โดยวิธีวัดแบบ 4 จุด บนฐานวัด โดยผ่านกระแสค่าต่าง ๆ ให้กับขา Probe คู่นอก และวัดค่าความต่างศักย์ไฟฟ้าที่ตกคร่อมระหว่างขา Probe คู่ใน

3. อ่านและบันทึกค่าความต่างศักย์ไฟฟ้า ที่วัดได้ โดยปรับค่ากระแสไฟฟ้า ให้เพิ่มขึ้น จาก 2 , 4 , 6 , 8 , 10 , 12 แอมแปร์ ตามลำดับ จากเครื่องมือ Digital Multimeter

4. ทดลองซ้ำ โดยเปลี่ยนโลหะ ทั้ง 3 ชนิด หลาย ๆ ตัวอย่าง จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของโลหะแต่ชนิด

5. เขียนกราฟระหว่าง กระแสไฟฟ้าที่ใช้ และค่าเฉลี่ยของความต่างศักย์ไฟฟ้าที่วัดได้ของโลหะแต่ละชนิด และคำนวณหาค่าความชันของกราฟที่ได้ แล้วเปรียบเทียบกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.3. การทดสอบความแข็ง (Hardness Test)

อุปกรณ์ที่ใช้วัดความแข็งของโลหะ

เครื่องวัดความแข็งของโลหะ ของบริษัท Brooks Inspection Equipment Ltd. Colchesrter , England

วิธีทำการทดลอง

1. ตัดตัวอย่างโลหะให้มีขนาดกว้าง 3 เซนติเมตร ยาว 3 เซนติเมตร แต่ละชนิด จำนวน 4 แผ่น
2. ทำการวัดความแข็งของโลหะโดยเครื่องมือวัดความแข็งแบบ วิกเกอร์ (Vicker Hardness Test) โดย ในหนึ่งตัวอย่างทำการวัด 12 จุด
3. ทำการวัดซ้ำโดยเปลี่ยนโลหะทั้ง 3 ชนิด บันทึกผลที่ได้

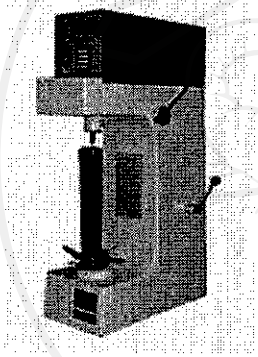

รูป 3.5 เครื่องมือวัดความแข็งของวัตถุแบบ วิกเกอร์

3.4. การทดสอบแรงดึง (Tension Test)

เครื่องมือวัดความแข็งแรงของโลหะ ใช้ของบริษัท **HOUNDFIELD**

วิธีทำการทดลอง

1. ตัดตัวอย่างชิ้นงานให้มีขนาดกว้าง 2 เซนติเมตร ยาว 10 เซนติเมตร ตัวอย่างละ 12 ชิ้น
2. นำชิ้นงานไปทดสอบโดยใช้เครื่องวัดความแข็งแรง ดังรูป
3. การปรับเครื่อง มีรายละเอียด ดังนี้
   - 3.1 Load Range , N , 8000
   - 3.2 Extension Range , mm , 50.00
   - 3.3 Speed , mm/min , 50.00
   - 3.4 Sample Length , mm , 60.0
   - 3.5 Preload , N , 10.00
4. บันทึกค่าที่วัดได้ นำมาหาค่าเฉลี่ยของความแข็งของโลหะในแต่ละ ประเภท พร้อมทั้ง แสดงกราฟที่ได้จากเครื่องมือวัด
5. นำผลที่วัดได้มา วิเคราะห์หาค่าความแตกต่างของโลหะทั้งสามประเภท

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

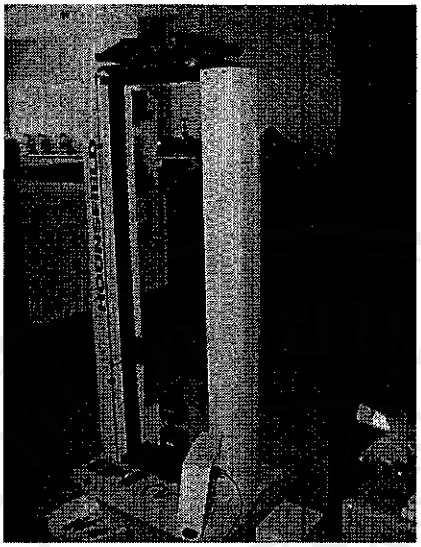

รูป 3.6 เครื่องมือทดสอบแรงดึงของวัสดุ

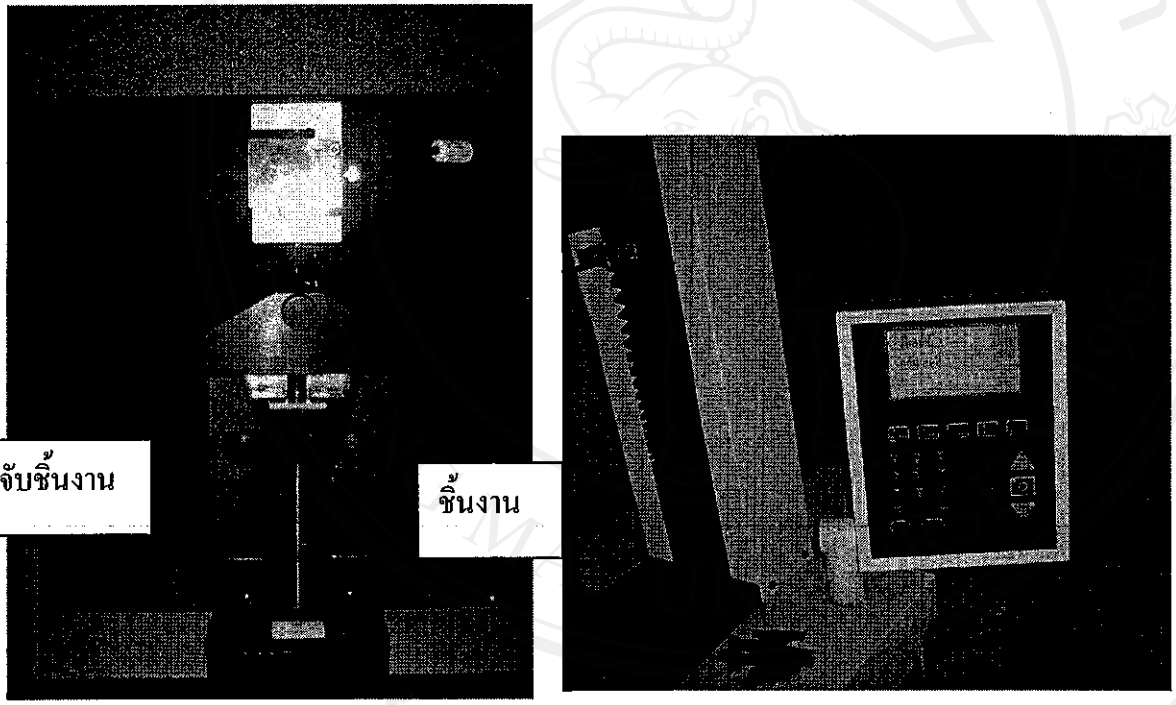

รูป 3.7 แสดงการทดสอบแรงดึง

3.5. การขัดเพื่อดูพื้นผิวและ การวิเคราะห์หาองค์ประกอบภายใน

การขัดดูพื้นผิว

นำตัวอย่างของโลหะ ทั้งสามตัวอย่าง ไปขัดดูพื้นผิวโลหะโดยใช้เครื่องขัดผิวโลหะ ขนาดความละเอียดสูง เพื่อดู Grain Boundary

การวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการวิธีวิเคราะห์ EDS.

นำโลหะแต่ละชนิด ไปวิเคราะห์หาองค์ประกอบภายในโดยใช้วิธีวิเคราะห์ EDS

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved